

## פרשת בשלח איך ממתיקים מים

### שמות פרק טו:

- (כב) וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּם סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל מִדְבַּר שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּמִדְבַּר וְלֹא מָצְאוּ מַיִם :
- (כג) וַיָּבֹאוּ מִקְרַתָּהּ וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מֵיִם מִמֶּנָּה כִּי מָרִים הֵם עַל כֵּן קָרָא שְׁמָהּ קָמַח :
- (כד) וַיִּלְנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה נִּשְׁתָּה :
- (כה) וַיִּצְעַק אֶל ה' וַיֹּרְחוּ ה' עַץ וַיִּשְׁלַח אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם שֶׁשָׁם לוֹ חֹק וַיִּמְשָׁפֵט וְשָׁם נָסְחוּ :
- (כו) וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִיָּשֵׁר בְּעֵינֶיךָ תַעֲשֶׂה וְהִאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתַי וְשָׁמַרְתָּ כָּל חֻקֵי כָּל הַמִּצְוָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עֲלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפָּאֵךְ : ס
- (כז) וַיָּבֹאוּ אֵילָמָה וְשָׁם שְׁתִּים עֲשָׂרָה עֵינֹת מַיִם וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וַיִּחַנו שָׁם עַל הַמַּיִם :

### מדרש תנחומא (בובר) פרשת ויקהל:

אמר (ר') ירמיה כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך וגוי' (ירמיה ל יז), מלך בשר ודם מכה באיזמל ומרפא ברטיה, אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, בדבר שמכה בו מרפא, שנאמר ויבואו מרתה [ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם] (שמות טו כג), אמר ר' לוי למה כי מרים הם, הדור היה מר במעשיו, ויצעק אל ה' [ויורהו ה' עץ] (שמות ט"ו, כה), נתן לו הקדוש ברוך הוא עץ מר, ונתן לתוך מר, וימתקו המים (שמות ט"ו), הוי וממכותיך ארפאך...

### תורת המגיד שמות פרשת בשלח:

ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם [טו, כג]. שמעתי לפרש בשם הה"מ ז"ל מ"ש כי מרים הם, קאי על ישראל שהיו בעת ההיא מרים, וכמו שאמרו שהחולה אומר למתוק מר, מהמרירות שבפיו, וזהו שאמר כי מרים הם. אמנם בכח משה שהיה דבוק בעץ החיים שהוא התורה, כמש"כ (משלי ג, יח) עץ חיים הוא למחזיקים בה, הופיע עליו השי"ת להשפיע עליהם כח הרוחני להמתיק בפיהם מתיקות התורה, וז"ש ויורהו ה' עץ וגוי'.

### דגל מחנה אפרים שמות פרשת בשלח:

ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם וילונו העם על משה וגוי' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגוי' ויאמר אם שמוע תשמע וגוי' כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך (טו, כג). יש בזה סוד ורמז נכון לפי עניות דעתי ולהבין התרגום על "ויורהו ה' עץ" "ואולפיה ה' אעא", ונקדים הפסוק (תהלים צ"ב, י"ג) "צדיק כתמר יפרח" והיינו צדיק הוא בחינת תמר ... והנה כבר נתבאר זה לעיל שהתורה נקראת גם כן תמר כי תרי"ג מצוות התורה עם עשרים ושבע אותיות התורה הוא מספר תמר, וזה יש לומר הרמז בכאן ויבואו מרתה היינו שנפלו ממדריגתם שהיו דבוקים בצדיק ובתורה הנקראים תמר ועשו מן תמר מרתה, ולא יכלו לשתות מים היינו התורה, כי מרים הם היינו הם עצמם מרים שנפלו ממדריגתם ... וזהו נמי כי מרים הם, הם המרים ונדמה להם תורה וצדיקים למרה ואינם יכולים לדבר בהם ובה גורמים התעוררות תגבורת הדינים עליהם וזהו וילונו העם על משה שמתחילין לדבר רע על הצדיק ובה תעורר הדין הקשה עליהם ויורהו ה' עץ ותרגומו ואולפיה ה' אעא, ... היינו שה' יתברך היה לומד אותו איך להמתיק מרירות הדינים על ידי מדת החסד וזהו וישלך אל המים וימתקו המים שעל ידי מדת החסד נעשה מים מתוקים וערבים הנובעים ממקור מים חיים, ויאמר אם שמוע

תשמע לקול ה' אלהיך וגו' כל המחלה כי שמונים ושלוש מיני חולאים יש שתולין במרה כמנין מחלה וזהו לא אשים עליך כי נמתק מרירותם על ידי כי אני ה' רופאך היינו בשם הוי"ה מדת החסד אני רופאך והבן :

#### **ר' צדוק הכהן מלובלין - פרי צדיק שמות פרשת משפטים :**

וזה שנאמר (שמות ט"ו, כ"ג) ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם ואין מים אלא תורה (בבא קמא פ"ב א) והיינו שמהדברי תורה עצמם היה מר להם ועל דרך שאמרו (שבת פ"ז א) ויגד משה דברים שקשין לאדם כגידין ....

כי הבינו מהדברי תורה אשר קלקלו במצרים ולכן כתיב "שם שם לו חוק ומשפט" היינו משפט הקדוש ברוך הוא בעניני נשמות ישראל שחושב עליהם מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח. וכתוב אחר כך (שמות ט"ו, כ"ו) "כל המחלה אשר שמת במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך" והיינו שאף אם אשים עליך לא אשים כדרך אשר שמת במצרים. דשם באו המכות להאבידם מה שאין כן עליכם לא אשימם רק דרך רפואה כמו שמחתכים מכה דאף שיכאב לשעתו אבל הוא לטובה להחזירו לבריאותו. וכן יהיו היסורין בכדי לרפאות אתכם.

#### **תלמוד בבלי מסכת שבת דף פז עמוד א :**

לכדתניא וישב משה את דברי העם אל ה', וכתוב, ויגד משה את דברי העם אל ה'. מה אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, ומה אמר להם משה לישראל, ומה אמרו לישראל למשה, ומה השיב משה לפני הגבורה? ... בתחילה פירש מתן שכרה, דכתיב וישב משה - דברים שמשיבין דעתו של אדם, ולבסוף פירש עונשה - דכתיב ויגד משה - דברים שקשין לאדם כגידין.

#### **שמות פרק יט :**

(ח) וַיַּעֲנוּ כָּל הָעָם וַיִּחַדּוּ וַיֹּאמְרוּ כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע מִשְׁמַע הָעָם אֶל ה' :  
(ט) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעָב הָעָנָן בְּעָבֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדִבְרֵי עֲמֹד וְגַם בְּךָ יֶאֱמִינוּ לְעוֹלָם וַיִּגַּד מֹשֶׁה אֶת דִּבְרֵי הָעָם אֶל ה' :

#### **ליקוטי מוהר"ן תורה יח :**

אבל ע"י שנמתק הרוגז והחרון אף ע"י רחמנות כנ"ל, אז נמתק החרון אף שיש בתוך הצדיקים על ידי הרחמנות. ואז הרחמנות גובר עליהם, ומרחמים על העולם, ונתרצים בהנהגתו, ומקבלים על עצמן השררה של ההנהגה, ובזאת הרחמנות הם מנהיגים את העולם, בבחי' (ישעיה מ"ט) כי מרחמם ינהגם. נמצא שזאת הרחמנות, היא עטרותם, שמעטר אותם במידת מלכות ומנהיג :